

Acrocephalus

glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana
journal of Bird watching and bird study association of Slovenia, Ljubljana

naslov uredništva address of the editorial office	61000 Ljubljana, Langusova 10
urednik editor	Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka 13, tel. 064 47 170
uredniški svet editorial council	dr. Miha Adamič, Janez Gregori, dr. Matija Gogala, dr. Boris Kryštufek, dr. Sergej D. Matvejev, Dare Šere, Jana Vidic, dr. Andrej Župančič
oblikovalec lay out	Iztok Geister
tehnični urednik technical editor	Rudolf Tekavčič
lektor proof-reading	Janko Kovačič (za slov. – for slov.)
prevajalec translator	Henrik Ciglič
tisk print	Tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana, Gregorčičeva 25 a
cena	2500 din za številko

**DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE – JUGOSLAVIJA
BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA – YUGOSLAVIA**

naslov address	61000 Ljubljana, Langusova 10
predsednik president	Rudolf Tekavčič 61351 Brezovica, Poštna 15 tel. 061 653 506
podpredsednik vicepresident	dr. Andrej Župančič 61000 Ljubljana, Veselova 10 tel. 061 216 974
tajnik secretary	Peter Trontelj Cesta na Laze 27 61000 Ljubljana Tel. 061 575 732
blagajnik treasurer	Tomaž Jančar Cesta v Kostanj 3 61110 Ljubljana
žiro račun	50101-678-73884
izvršilni odbor executive board	Andrej Bibič, Franc Bračko, Janez Gregori, Tomaž Jančar, Franc Janžekovič, Kajetan Kravos, dr. Sergej D. Matvejev, Miro Perušek, Slavko Polak, Rudolf Tekavčič, Tomi Trilar, Peter Trontelj, Jana Vidic, Izток Vreš, Dr. Andrej Župančič
letna članarina	4000 din za posameznike (do 16 let 100 din, za dijake in štolente 2000 din) in 50.000 din za ustanove.

Severni dular *Eudromias morinellus* na Peci Dotterel *Eudromias morinellus* on Mount Peca

MATJAŽ JEŽ

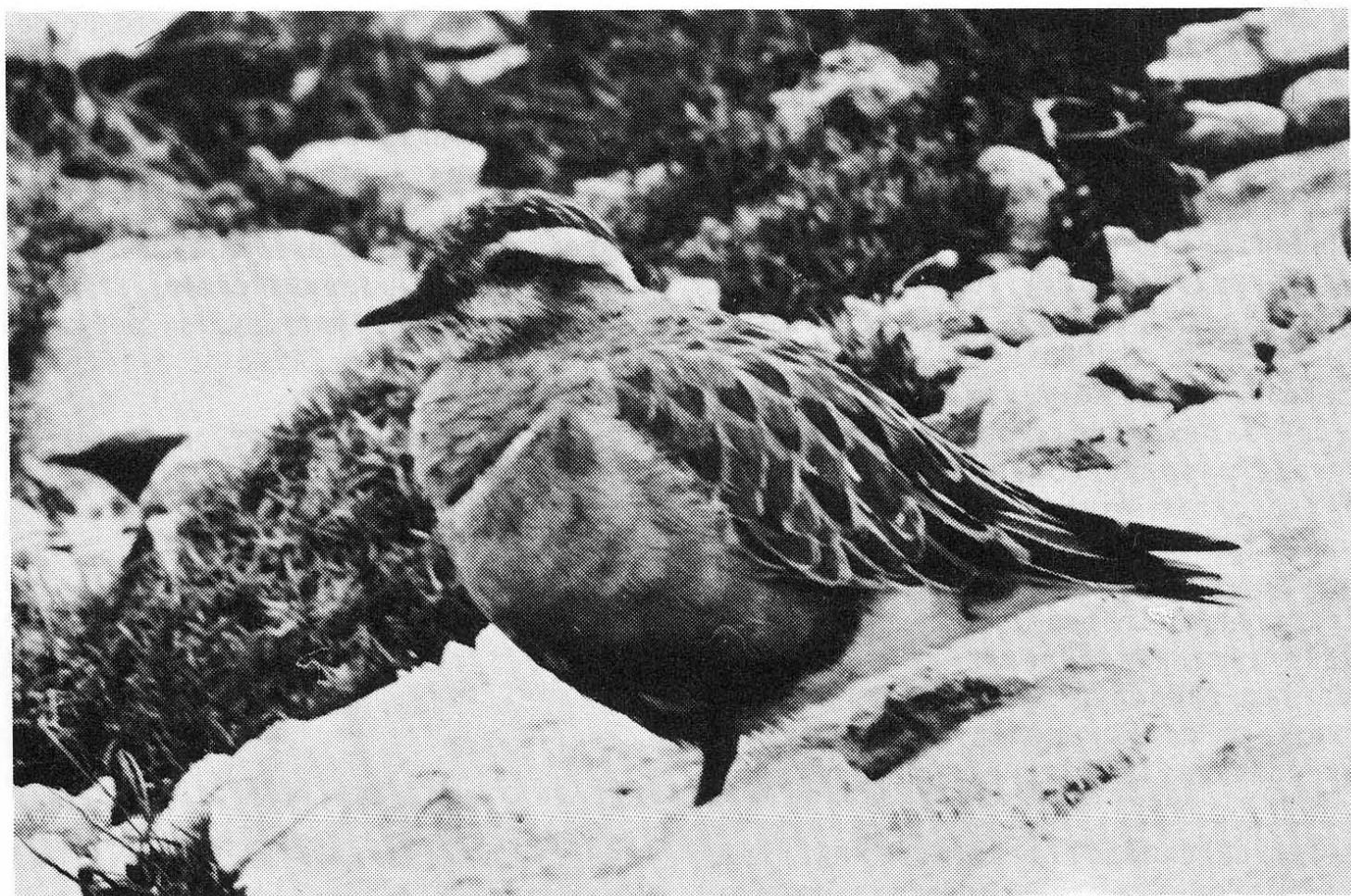
Zanimanje za severnega dularja *Eudromias morinellus* mi je vzbudil članek o severnem dularju na avstrijskem Koroškem (Geister 1982) v katerem avtor poudarja, da je bil dular pri nas opazovan v zadnjih sto letih samo dvakrat in zaključuje z razmišljanji o možnostih gnezditve dularja v Sloveniji. Od takrat dalje sem na planinskih ekskurzijah posvetil pozornost tudi iskanju tega severnjaškega posebnega.

Trud je bil poplačan 13. 8. 1988, ko sem pod vrhom Pece skoraj celo uro opazoval odraslega samca.

Peca je z nadmorsko višino 2125 m naš najvzhodnejši dvatisočak (UTM-VM 85). Njeno ovršje, ki ga grade karbonatne kamenine, je izoblikovano v razmeroma položno sleme. V

posameznih vrhovih se večkrat vzpne preko 2000 m: Kordeževa glava 2125 m, Končnikov vrh 2109 m, Bistriška špica 2113 m. Po slemenu poteka državna meja s sosednjo Avstrijo. Gozdna meja poteka na Peci v višini 1800 m. Od tu dalje se razprostirajo visokogorske trate, posute s skalami in zaplatami ruševja. Opisano pokrajino lahko opredelimo kot alpinsko tundro, ki na videz povsem ustreza ekološkim pogojem dularja.

Opazovani primerek dularja je bil izrazito svetlo sivo obarvan, skoraj brez rjavih podarkov, vendar z izrazito belo risbo nad očmi in na prsih. Bil je zelo umirjenega in zaupljivega obnašanja. Za številne planince, ki so ta dan obiskali vrh Pece se skoraj ni zmenil. V pritajeni hoji sem se mu lahko približal na

Severni dular na Peci 13. 8. 1988 (M. Jež). Dotterel *Eudromias morinellus*.

8 m. Potem je stekel nekaj deset metrov dalje in nepremično čakal. V času opazovanja ni vzletel in se ni oglašal. Opazovani dular je bil verjetno osamljeni preletnik, ki ne potrjuje gnezdenja. Glede na opisane ekološke razmere na Peci in na neposredno bližino avstrijskih gnezdišč (60 km zračne črte!) pa se mi zdi misel o možnostih gnezdenja dularja pri nas vse bolj verjetna.

Literatura

GEISTER, I. (1982): Na obisku pri dularju *Eudromias morinellus* na avstrijskem Koroškem, *Proteus* 44, št. 9-10, str. 350-352.

Matjaž Jež, Slomškov trg 6, 62000 Maribor

Na sledi za najredkejšo ptico v Evropi A search for the rarest bird in Europe

JASMINA MUŽINIĆ

Tenkokljuni škurh *Numenius tenuirostris* je najredkejša ptica v Evropi. Tako sta poročala na osnovi svojih raziskav Prater in Scott. Danes živi samo še 1000 primerkov te vrste.

N. tenuirostris je danes najbolj ogrožena ptica selivka v zahodnem Paleartiku. V 19. stoletju je bilo teh ptic še relativno veliko, vsekakor več od drugih vrst rodu *Numenius*. Prater in Scott (1981) pa sta zbrala vse podatke za čas od 1900 do 1981 in ob drugem objavila, da je bila ta vrsta v letih 1960 do 1980 opažena samo po petkrat na leto, upoštevajoč popreček 30 ptic.

Tenkokljuni škurh je dolg okoli 41 cm. Perje ima rjavo in navzdol zavrt kljun. Na bokih ima pege okrogle oblike. Običajno se zadržuje v jatah z dvema podobnima vrstama – velikim škurhom *Numenius arquata* in malim škurhom *Numenius phaeopus*. Od velikega škurha se razlikuje po tem, da je manjši, od malega pa po tem, da ima na glavi dve temni vzdolžni progji.

Tenkokljuni škurh gnezdi v zahodni Sibiriji, med Uralom in reko Ob pod južno mejo tajge. Na jesen odletijo maloštevilne jate proti jugo-

Summary

Although this bird breeds, as it is known, in the Austrian Carinthia and Styria just a few miles from the state border, only two reliable reports about this species have been received in our country to date: one in 1887 from Ljubljana, and the other in 1922 from Maribor. The author of this article watched a fullgrown male on August 13th 1988 on Mt Peca, the border mountain, 2125 m high. It is of course understandable that we can hardly wait for the spring.

zahodni Evropi ter preletijo Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko, Jugoslavijo in Grčijo na poti proti prezimovališčem v severni Afriki. Na pomlad, februarja, marca, aprila, se verjetno vračajo po isti poti proti krajem gnezdenja.

V Jugoslaviji se v času selitve zadržujejo na močvirnih področjih, morda pa tudi na peščenih plažah jadranske obale.

Manj uporabljena jugozahodna pot pelje čez Kavkaz, Turčijo in Grčijo do prezimova-

Tenkokljuni škurh, Slender-billed Curlew. *Numenius tenuirostris* (Cramp and Simmons 1982)

lišč v Iraku in na Arabskem polotoku (tabela 1).

PRELET

Dežela Country	Leta zadnjega opažanja Year of last observation
ZSSR	1979
Madžarska	1986
Romunija	1978
Bolgarija	1961
Grčija	1986
Turčija	1973
Jugoslavija	1987
Albanija	?
Italija	1986
Malta	1968
Španija	1966

PREZIMOVANJE

Dežela Country	Leta zadnjega opažanja Year of last observation
Maroko	1987
Alžir	1982
Tunis	1987
Egipt	1986
Irak	?
Severni Jemen	1982

Tabela 1 – Prelet in prezimovanje tenkokljunega škurha

Table 1 – Passage and wintering of the Slender-billed Curlew

Od leta 1981 so opazovanja vrste *Numenius tenuirostris* redno zapisovali samo v sedmih državah: Grčija (delta Evros), Romunija (Dobrudža), Jugoslavija (Vojvodina), Malta, Madžarska (Natranska stepa/Kardustkut), Maroko (Merja Zegra) in Tunis (Garact Kelbia in zaliv Gabes).

Vzroki za tako pomembno upadanje števila te vrste ptic so nejasni, oziroma lahko na-

vedemo pet možnih razlogov, ki v kombinaciji predstavljajo status ogroženosti te vrste:

- naraščanje izolacije in fragmentacije področij, ki jih ptica uporablja v času selitve;
- lov v času selitve;
- zlom socialnega obnašanja na nizki ravni populacije v času selitve;
- dolgoročne klimatske spremembe;
- spremembe habitata na področju gnezdenja.

Da bi odkrili in pojasnili vzroke upadanja številčnosti in vplive vsakega od teh faktorjev ter da bi izdelali natančna priporočila za gospodarjenje, moramo zbrati čim več podatkov o časih in krajih pojavljanja te vrste.

Ker niso znani natančni vzroki za tako drastično upadanje števila te vrste ptic, je Mednarodni svet za varstvo ptic (ICEP), Cambridge, Anglija, predlagal raziskave, katerih rezultati bi se uporabili za zaščito tenkokljunega škurha.

S tem je bila seznanjena vsa Evropa: lovске organizacije, ornitološke institucije in društva, instituti za varstvo narave ter posamezniki: lovci, zoologi, ornitologi in varovalci. Samo s skupno mednarodno akcijo in z angažiranjem vseh navedenih posameznikov in institucij pri nas lahko natančno ugotovimo, kje in kdaj se pojavlja tenkokljuni škurh na področju Jugoslavije in v katerem številu. Naši podatki za to vrsto, ne glede na to, od kdaj so, iz beležk, dnevnikov in zbirk prepariranih ptic bi bili pomemben prispevek k raziskovanju pojavljanja tenkokljunega škurha na področju Jugoslavije. Vsekakor moramo biti pozorni na to vrsto ptic, in če jo opazimo, moramo takoj obvestiti Zavod za ornitologijo JAZU v Zagrebu (koordinator Jasmina Mužinić), Ilirski trg 9.

Cilj tega projekta je ugotoviti sedanje številčno stanje populacije te vrste in čas njene pojavljanja na področju Jugoslavije. Zato pozivamo vse zainteresirane, da aktivno sodelujejo pri tem projektu in s svojim znanjem ter izkušnjami pripomorejo k boljšemu poznavanju te vrste v Jugoslaviji.

Jasmina Mužinić, 41000 Zagreb, Zavod za ornitologijo JAZU, Ilirski trg 9

Summary

According to the report by Prater and Scott (1981) the Slender-billed Curlew *Numenius tenuirostris* was seen only five times a year in the period from 1960 to 1980 with approximately 30 specimens per year. From 1981 onwards it has been regularly seen in Europe in seven localities only (also in Yugoslavia), so that it is today considered one of the most endangered bird species in Europe. Experts ascribe this drastic fall in its population to the following causes:

- less and less suitable resting localities during their migration;

- hunting at the time of migration;
- since the population is small, some behavioural disturbance in social life of the species are possible;
- long-term weather changes;
- change of habitations during their breeding season.

In order to establish what is in fact happening to the Slender-billed Curlew, an all-European bird watching action for this rare and endangered species is being carried out. Any particulars about this bird, seen in Yugoslavia, should be sent to the following address: Zavod za ornitologiju SAZU, coordinator Jasmina Mužinić, YU-41000 Zagreb, Ilirski trg 9.

Razširjenost ptičjih vrst v Sloveniji in njihova populacijska (ne)varnost

Distribution of bird species in Slovenia and their populational non-safety

IZTOK GEISTER

Uvod

Kadarkoli govorimo o redkosti neke živalske ali rastlinske vrste, se znajdemo v zadregi, ker ne vemo, ali je redko zato, ker je predstavnikov njene vrste sorazmerno malo že po naravi, ali pa zaradi antropogenih vplivov. Ponavadi govorimo o ogroženosti le, če gre za redkost zaradi antropogenih vplivov. Naravna redkost nas ne vznemirja preveč, saj pravimo, je najbrž že od nekdaj tako. Domnevamo pa vendar, da je takšna vrsta za morebitne spremembe življenjskih pogojev veliko bolj občutljiva kot vrsta, ki je pogosta. Lahko bi celo rekli, da je naravno redka vrsta na nekakšnem pragu ogroženosti.

To naravno redkost pripisujemo sorazmerni redkosti prebivališča. Toda vzemimo za primer trstišče, ne glede na to, ali se razrašča v močvirju, jezeru, morju ali reki, pa bomo videli, da to ni čisto tako. V primerjavi z gozdom določenega tipa takšno prebivališče res ni veliko, z njim tudi ne gospodarimo tako kot z gozdom (kar je vendarle dovolj

mračen način varovanja), pa vendar najdemo v njem živalske vrste, ki so tu prav pogoste, in hkrati vrste, ki so tu izjemno redke. Seveda so številčna nasprotja tem večja, čim več je v deželi takšnih trstišč.

Toda mar lahko samo zato, ker živita v ogroženem prebivališču, obe vrsti obravnavamo kot ogroženi? Kot dodatni ali stranski kriterij priznava ogroženost prebivališča (habitata) tudi International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) za t.i. prizadete in ranljive vrste (slovenska izraza za ta dva pojma sta uvedla Gregori in Matvejev, 1987), ko si zaradi pomanjkanja bolj preciznih kvantitavnih meril lahko pomagamo tudi na takšen, lahko bi rekli približen način. Tudi Slovenci si, roko na srce, s kriteriji IUCN, kot so številčnost, kritična stopnja in številčno upadanje, nimamo kaj pomagati, ker pač takšnih parametrov preprosto nimamo. Kolikor poznam razmere, obstaja, če izvzamemo lovske statistike, ena sama kvantitativna primerjalna študija za daljše obdobje le za belo štokljo *Ciconia ci-*

conia. Tako nam ne preostane nič drugega kot precej ohlapni kriteriji habitata, skrivajoč v sebi vse nevarnosti posploševanja. Samo pomislimo, koliko splošnih ocen ogroženosti plava po zraku, pri čemer se vsi prav dobro zavedamo, da bi bila veliko dovezetnejša nasprotna, induktivna pot, ko bi z ogroženega prebivalca sklepali na ogroženost prebivališča.

Toda, če že nimamo kvantitativnih podatkov o številčnem stanju in upadanju, o gostoti naseljenosti, o kvaliteti in pogostosti prebivališč, smo v preteklih desetih letih uspeli zbrati vsaj podatke o razširjenosti posameznih vrst. Poglejmo, ali si z njimi lahko kaj pomagamo, ko hočemo govoriti o ogroženosti naših ptic.

Vrednotenje razširjenosti

Kot je znano, je ornitološki atlas zasnovan na zbranih podatkih o možnem, verjetnem in nedvomnem ali potrjenem gnezdenju v mreži 10 × 10 km. V popisnem obrazcu je bila sicer dana tudi možnost kvantitativnega popisa (rubrika E namenjena zapisu števila opazovanih parov), vendar štetja zaradi kvalitativno osredotočenega programa skoraj nihče ni opravil. Izjemo predstavljajo v kolonijah gnezdeče vrste in vrste, ki so po splošni oceni tako redke, da pomeni njihova prisotnost v kvadrantu hkrati tudi oceno številčnosti, ki ni večja od enega para. Tako seveda rezultati ornitološkega atlasa ne predstavljajo slike pogostnosti primerkov, ampak sliko pogostnosti posameznih vrst, se pravi njihove razširjenosti.

Za eno piko, ki predstavlja znamenje prisotnosti, se torej lahko skriva eden, deset ali 1000 parov določene vrste. Pri vrstah, ki so gosto naseljene, takšno predstavljanje v nobenem pogledu ni problematično, drugače pa je pri vrstah, ki jim pripisujemo, da so redko naseljene. Tako se bi utegnila, če se za piko skriva velika kolonija, presoja o tem, ali je vrsta ogrožena, spremeniti. Ker pa vemo, da so kolonijsko gnezdeče ptice v večji nevarnosti kot tiste, ki gnezdiijo razpršeno, če gre za nevarnost uničenja habitata seveda, sme-

mo takšno ozadje razumeti kot nekakšno rezervo pogostosti.

Pri vrednotenju razširjenosti upoštevamo z nekaterimi omejitvami vse tri kategorije verjetnosti gnezdenja: možno, verjetno in nedvomno. Medtem ko so bili preletniki, rekli bi s posebno podkategorijo (A), izločeni iz kartiranja, pa so spolno nezreli primerki pri nas gnezdečih vrst, zlasti še, ker letujejo v »izvirno primernem« habitatu, uvrščeni v kategorijo (B), ki je sicer kategorija možne gnezditve. Pri tem pa ne gre pozabiti, da atlas gnezdilke hočeš nočeš zajema tudi letujoče negnezdilke, kadar se pojavljajo posamično in s tem vzbujajo sum, da morda gnezdiijo, ne pa tudi, kadar se pojavljajo v skupinah, čeprav v obeh primerih sooblikujejo ptičji svet opazovanega predela. Ob gnezditvi rdečenogega martinca *Tringa totanus* na Cerkniškem jezeru smo se v tem pogledu veliko naučili, ko se je poleg gnezdečega para zadrževala tudi jata letujočih primerkov. Seveda pa imajo tudi pričakovanja svoje meje: tako je bila 15. junija opazovana skupina letujočih prodnikov *Calidris alpina, minuta* v Tankerski luki, pri čemer nikakor ne moremo govoriti o potencialnih gnezdilcih, saj nam kaj takšnega ne dopušča njihov na visokem severu razprostranjeni areal.

Kar zadeva kolonije gnezdilke, katerih mladiči se s svojimi starši pojavljajo tudi v sosednjih kvadrantih, smemo brez slabe vesti šteti tudi takšne sosedne kvadrante za njihova prebivališča, saj je razumljivo, da se v koloniji osredotočeni populacijski potencial mora sprostiti v širšem okolju. Pri sistemizaciji ogroženosti pa seveda moramo upoštevati nevarnost gnezdenja v koloniji in šteti za odločujoče le tiste kvadrante, v katerih je gnezditve potrjena. Pa še takrat moramo preveriti, ali je bilo res najdeno gnezdo ali pa je bil opazovan le mladič s starši. Tako imamo po kategorizaciji za rečnega galeba *Larus ridibundus* kar pet nedvomnih gnezditvev, vemo pa, da danes gnezdi pri nas le na slovitom otočku ptujskega akumulacijskega jezera.

Gnezdilke Slovenije lahko zemljepisno razvrstimo v nekaj tipičnih skupin razširjenosti:

a) vrste, ki so enakomerno razširjene po vsem ozemlju *Phylloscopus collybita*;

b) vrste, katerih prebivališča so tako specifična, da so skopo in neenakomerno razstresene po vsem ozemlju *Rallus aquaticus*,

c) vrste, ki poseljujejo le omejen geografski predel: jugozahodno *Hippolais polyglotta*, severozahodno *Glaucidium passerinum* ali severovzhodno Slovenijo *Phylloscopus trochilus*;

d) vrste, ki gnezdijo tudi izven strnjenege geografskega predela, kjer je moč najti ustrezna bivališča *Sylvia nissoria*, *Prunella collaris*;

e) vrste z neobičajno razširjenostjo *Columba oenas*.

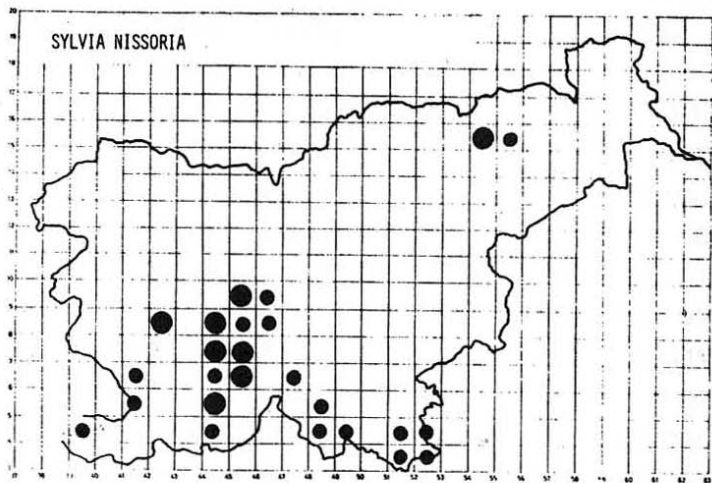
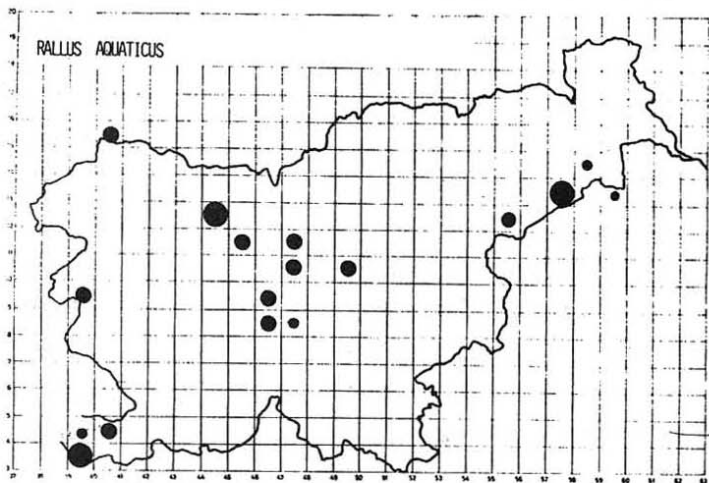
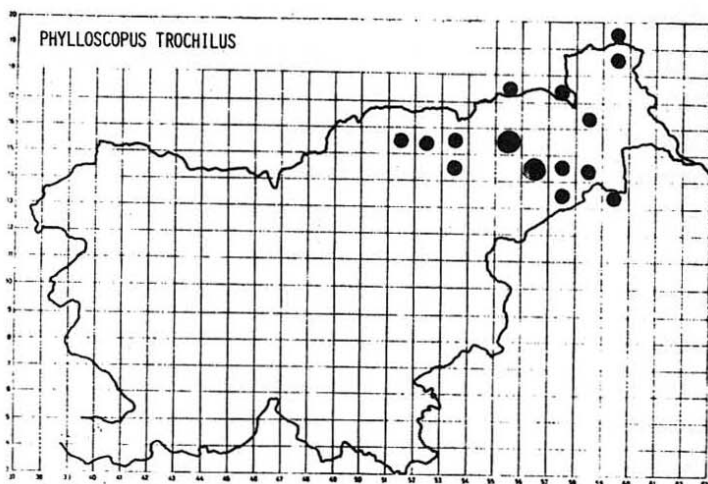
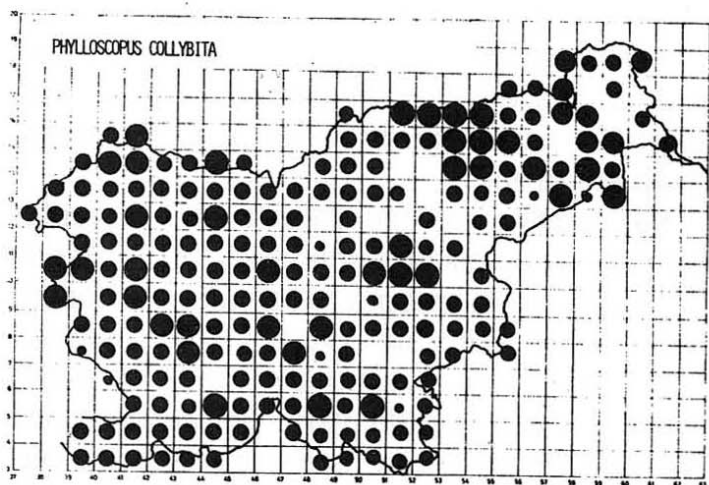
Vprašamo se lahko, ali je v zvezi z ogroženostjo sploh smiselno govoriti, da je neka vrsta v Sloveniji redka zato, ker je le regionalno razširjena. Mislim, da bi bilo vprašanje veliko umestnejše potem, ko bi s podrobnejšo mrežo raziskali njeno regionalno razširjenost.

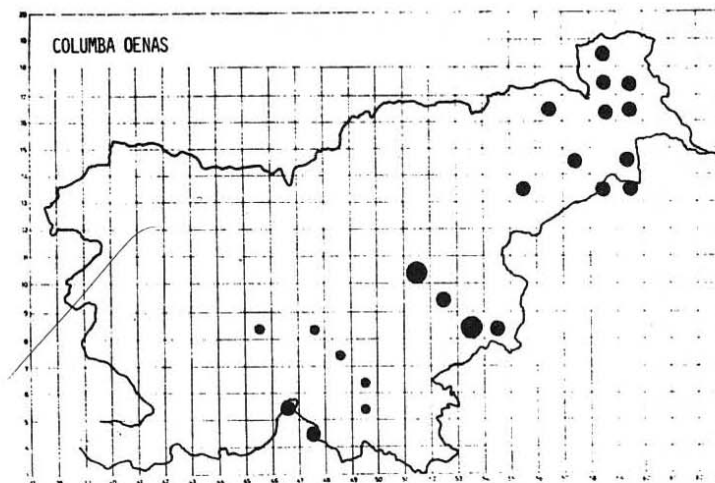
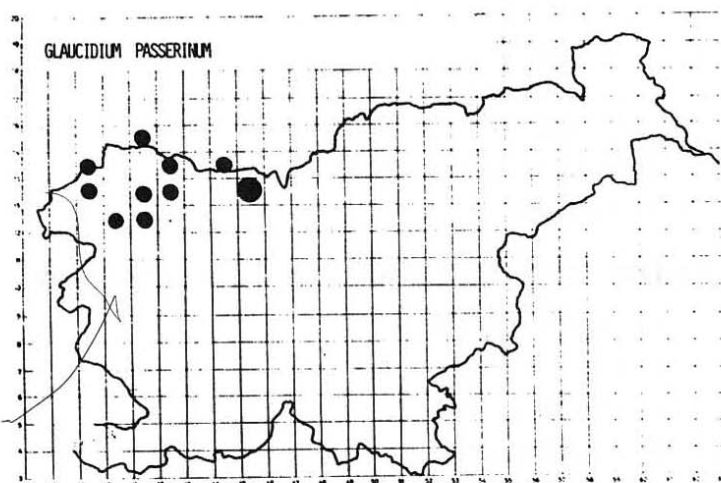
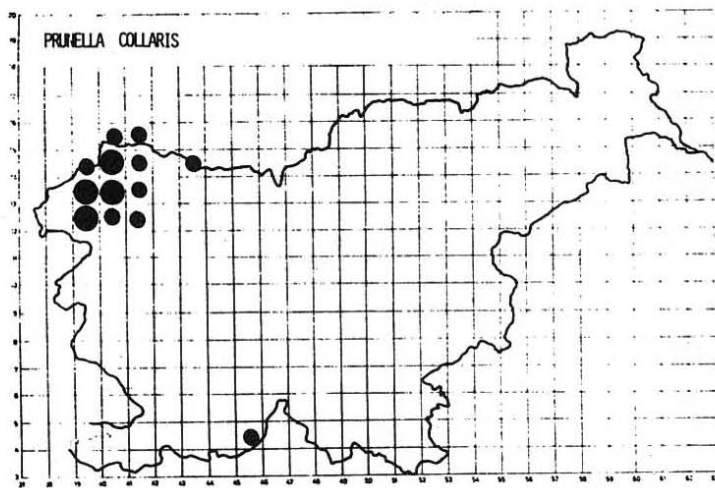
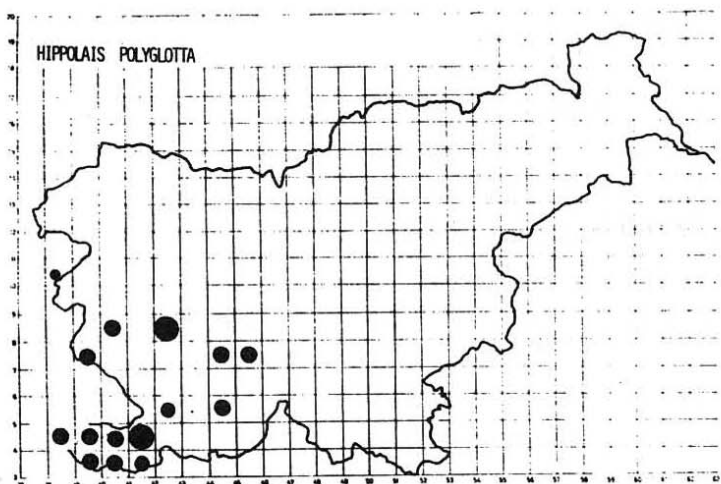
Vendar bi za dokončno sodbo o ogrože-

nosti neke vrste najbrž morali poleg zemljepisne razširjenosti upoštevati tudi njeno naseljenost. Tako bi na regionalno mrežo razširjenosti morali položiti karto njenega habitata in šele tedaj bi lahko z gotovostjo spoznali njen resnični položaj. Če bi na regionalni atlas zlatovranke *Coracias garrulus* položili transparent vlažnih travnikov in logov (nekdaj in danes, ali z drugimi besedami pred melioracijami in po njih), bi bržkone zmogli presoditi, ali je zlatovranka ogrožena zaradi pomanjkanja primernih prebivališč ali zaradi česa drugega.

Kategorizacija razširjenosti

Kategorizacija razširjenosti, ki jo predlagam, je nastala z razmejitvijo med splošnima kategorijama »redko« in »pogosto« pri številu 50 ali 20 % vseh kvadrantov slovenskega ozemlja. Tako razlikujem redko, zelo redko in izjemno redko razširjenost na eni in dokaj pogosto in pogosto razširjenost na drugi stra-

Gnezdilke razvrščene v nekaj tipičnih skupin razširjenosti (vir: OAS). Breeders ranged in some typical distribution groups (source: OAS)

ni. Za model izjemne redkosti je bil izbran beločelni deževnik, ker mu habitat dopušča v Sloveniji gnezdenje v največ treh kvadrantih. Izkušveno štejemo, da je zelo redko tisto, kar se suče okrog števila 10, to pa je hkrati sredina razpona od 4 do 15, kjer so zbrane zelo redke vrste.

vrsta je prisotna v številu kvadrantov	kategorija razširjenosti
1-3	izjemno redka
4-15	zelo redka
16-50	redka
51-100	dokaj pogosta
101-250	pogosta

Izjemno redko razširjene vrste (1-3 kvadranti)

- Podiceps nigricollis*
- Ardea purpurea*

- Anas strepera*
- Anas clypeata*
- Netta rufina*
- Mergus merganser*
- Milvus milvus*
- Haliaeetus albicilla*
- Circus pygargus*
- Aquila pomarina*
- Porzana parva*
- Himantopus himantopus*
- Burhinus oedicnemus*
- Glareola pratincola*
- Charadrius alexandrinus*
- Tringa totanus*
- Larus melanocephalus*
- Larus argentatus*
- Sterna albifrons*
- Asio flammea*
- Merops apiaster*
- Dendrocopos syriacus*
- Melanocorypha calandra*

Ptyonoprogne rupestris
Anthus pratensis (1976)
Monticola solitarius
Hippolais pallida
Sylvia hortensis
Phylloscopus bonelli
Ficedula parva
Ficedula hypoleuca
Parus lugubris
Sturnus roseus
Fringilla montifringilla
Petronia petronia

**Zelo redko razširjene vrste
(4–15 kvadrantov)**

Botaurus stellaris
Nycticorax nycticorax
Ardeola ralloides
Ciconia nigra
Cygnus olor
Anas crecca
Anas querquedula
Aythya ferina
Aythya nyroca
Aythya fuligula
Circaetus gallicus
Circus aeruginosus
Falco naumanni
Falco vespertinus
Falco peregrinus
Lagopus mutus
Alectoris graeca
Scolopax rusticola
Numenius arquata
Tringa ochropus
Tringa glareola
Chlidonias niger
Chlidonias leucoptera
Tyto alba
Glaucidium passerinum
Strix uralensis
Aegolius funereus
Apus melba
Dendrocopos leucotos
Picoides tridactylus
Riparia riparia
Anthus campestris
Prunella collaris
Monticola saxatilis

Cettia cetti
Cisticola juncidis
Locustella naevia
Locustella fluviatilis
Locustella luscinioides
Acrocephalus melanopogon
Hippolais icterina
Hippolais polyglotta
Sylvia cantillans
Sylvia melanocephala
Phylloscopus trochilus
Tichodroma muraria
Lanius senator
Montifringilla nivalis
Serinus citrinella
Carpodacus erythrinus
Emberiza schoeniclus
Emberiza melanocephala

Redko razširjene vrste (16–50 kvadrantov)

Podiceps ruficollis
Podiceps cristatus
Ixobrychus minutus
Ardea cinerea
Ciconia cinonia
Pernis apivorus
Aquila chrysaetos
Lyrurus tetrix
Tetrao urogallus
Coturnix coturnix
Rallus aquaticus
Crex crex
Fulica atra
Charadrius dubius
Vanellus vanellus
Gallinago gallinago
Actitis hypoleucos
Larus ridibundus
Sterna hirundo
Columba oenas
Columba livia
Otus scops
Bubo bubo
Athene noctua
Asio otus
Caprimulgus europaeus
Dendrocopos medius
Coracias garrulus
Galerida cristata

Lullula arborea
Anthus spinoletta
Motacilla flava
Oenanthe oenanthe
Turdus torquatus
Turdus pilaris
Acrocephalus schoenobenus
Acrocephalus scirpaceus
Acrocephalus arundinaceus
Sylvia nissoria
Ficedula albicollis
Remiz pendulinus
Lanius minor
Pyrrhocorax graculus
Corvus frugileus
Corvus corone corone
Passer domesticus italae
Spinus spinus
Acanthis flammea
Emberiza cirulus
Emberiza cia
Emberiza hortulana
Emberiza calandra

Skupino **izjemno redko razširjenih vrst** glede pojavljanja in razmerja do gnezdenja sestavljajo zelo različne podskupine:

a) vrste, ki so se pojavile na ozemlju Slovenije kot gnezdilke (kar po merilih atlasa pomeni tudi možne gnezdilke) šele v zadnjem desetletju, to je v času popisa. Lahko gre za kratkotrajno *Glareola pratincola* ali dolgotrajno *Melanocorypha calandra* zadrževanje, posamič *Petronia petronia*, v paru *Mergus merganser* ali v skupini *Larus melanocephalus*, za dvorjenje *Podiceps nigricollis* ali izražanje območnosti s petjem *Fringilla montifringilla*. Čeravno je pri teh vrstah (ne)varnost in z njo povezano tveganje položeno v bistvo njihovega pionirstva, bi pri presoji ogroženosti vendarle kazalo razlikovati, ali je bila ta ogroženost naravna (morebitno gnezdo polojnika *Himantopus himantopus* je propadlo zaradi narasle podtalnice) ali umetno povzročena (gnezdo žličarice *Anas clypeata* je propadlo zaradi izpusta vode iz ribnika).

b) vrste, ki se kot spolno nezreli primerki zadržujejo pri nas v obdobju gnezdenja

(martinci, galebi, čigre in nekatere čaplje) ali preko celega leta (ujede in nekatere čaplje). Zanimivo se je vprašati, kdaj te vrste (zlasti ker nekateri primerki med njimi tudi gnezdi-jo) priznamo za naše gore listje, ali z drugimi besedami, kdaj pridobijo status naravne dediščine. Nesmiselno bi bilo zahtevati, da vrsta, ki gnezdi, pridobi status šele, ko gnezdijo njihovi prvi potomci. Ne zato, ker bi bilo to praktično težko ugotavljati, lahko bi si pomagali z domnevno spolno zrelostjo, temveč zato, ker se mladiči teh vrst (vsaj za martinke izkušnje to potrjujejo) ne vračajo v gnezditveni okoliš svojih staršev. Da pa ne bi pri velikih ujedah, kot je npr. orel belorepec *Haliaeetus albicilla*, čakali recimo 5 let, da bo spolno dozorel in si s tem pridobil domicil, smemo ptico že od vsega začetka šteti za našo potencialno gnezdilko. Seveda ne brez naravovarstvene pozornosti!

c) vrste, ki pri nas gnezdiijo od nekdanj, vendar neredno in občasno (ali jih vsaj neredno in občasno odkrivamo). Takšne vrste z našega spiska so: *Merops apiaster*, *Ptyonoprogne rupestris*, *Burhinus oedicephalus*, *Monticola solitarius*, *Ficedula parva*, *Serinus citrinella* in *Phylloscopus bonelli*, za katero pa moramo glede na rezultate avstrijskega kartiranja biti prepričani, da je njena razširjenost pri nas zelo podcenjena.

d) vrste, ki živijo v naši zavesti kot nekakšni fantomi, ker se nam neprestano dozdeva, da imajo pri nas možnosti za gnezdenje, vendar jih nikakor ne moremo zalotiti niti pri poskusu. Takšne vrste so: *Ardea purpurea*, *Milvus milvus*, *Circus pygargus*, *Glareola pratincola*, *Larus melanocephalus* in *Ficedula hypoleuca* iz skupine izjemno redkih vrst in *Circus aeruginosus*, *Tringa glareola*, *Falco vespertinus*, *Chlidonias niger*, *Chlidonias leucopterus* iz skupine zelo redkih vrst. Nedvomno lahko v to skupino uvrstimo tudi vrste, ki jih na spisku ni, vrste, ki jih v devetih let popisovanja nismo v gnezditvenem obdobju nikjer opazili. To so *Milvus migrans*, *Pyrrhocorax pyrrhocorax*, *Edromias morinellus*, *Porzana porzana*, *Porzana pusilla* in *Luscinia svecica*.

V skupini **zelo redko razširjene vrste** je zaradi pogostega pojavljanja in redkega gnezdenja precenjena breguljka *Riparia riparia*, vendar lahko gnezdi tudi v majhnih kolonijah, ki jih težko odkrijemo ali pa zaradi podora propadejo. Enako velja za sokola selca *Falco peregrinus*, katerega desetletni položaj kaže zelo nerealno sliko, saj zadnji dve leti npr. vemo za eno samo aktivno gnezdo. Tudi število lokalitet rdečega kalina *Carpodacus erythrinus* in brškinke *Cisticola juncidis* se je v tem obdobju zelo skrčilo, s tem da za brškinjo vemo zakaj, za rdečega kalina pa ne. Razširjenosti tamariskovke *Acrocephalus melanopogon*, rumenega vrtnika *Hippolais icterina* in vseh treh vrst iz rodu cvrčalcev *Locustella*, katerih gnezditvev in razširjenost sta bili še do nedavnega za slovenske razmere skrivnost, predstavljajo radostno presenečenje. Z izjemo kozače *Strix uralensis* in kupčarja *Oenanthe oenanthe*, za katera mislim, da sta bolj razširjena, kot kažejo rezultati popisovanja, je razširjenost ostalih zelo redkih vrst v mejah pričakovanj.

V skupini **redko razširjene vrste** so zbrane nekatere vrste, za katere se je s popisom izkazalo, da so bolj razširjene, kot smo domnevali, npr. *Bubo bubo*, *Crex crex*, *Lanius minor*, *Motacilla flava*, *Remiz pendulinus* in *Ficedula albicollis*. Nasprotno pa je bilo spričo bogatega ožilja rek na Slovenskem pričakovati večjo razprostranjenost malega de-

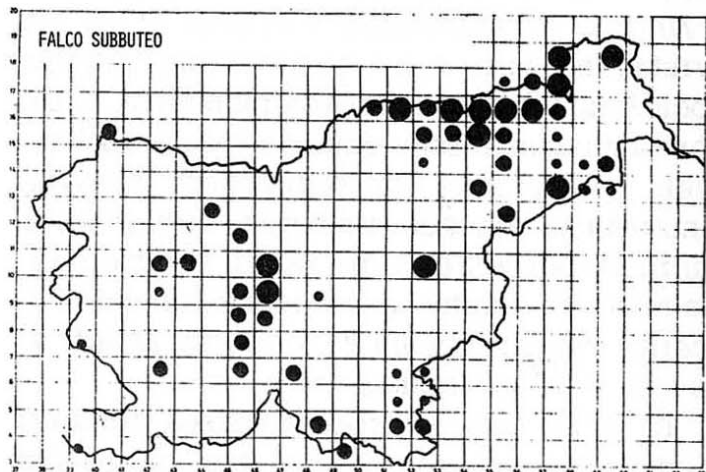
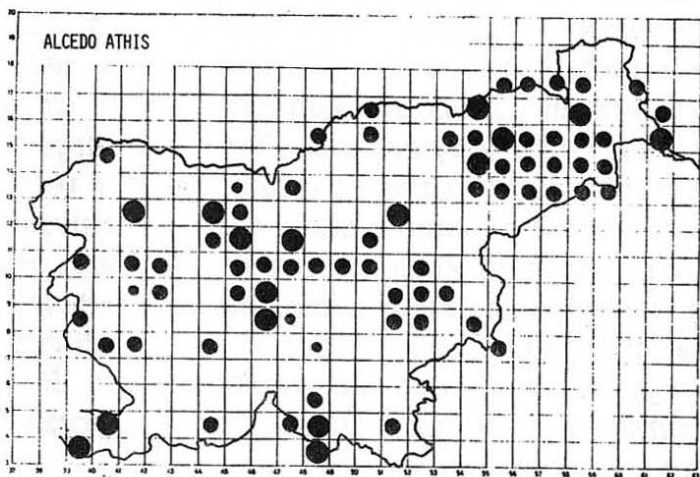
ževnika *Charadrius dubius* in malega martinca *Actitis hypoleucos*.

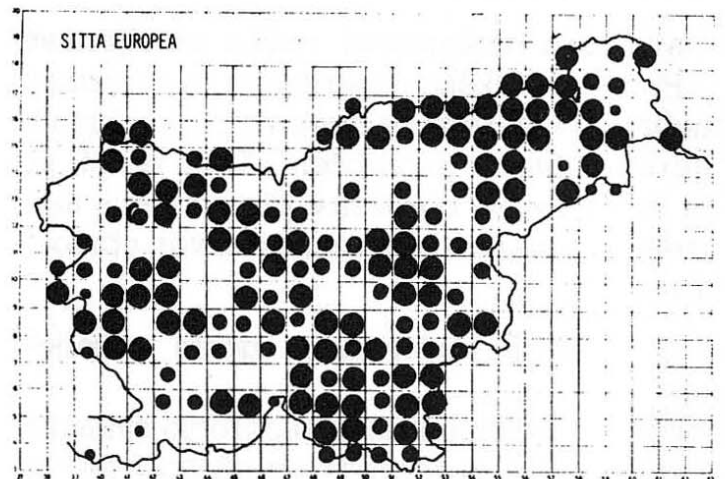
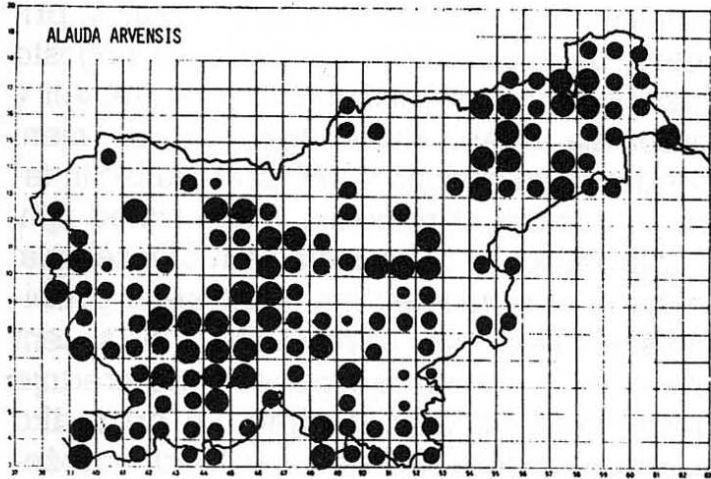
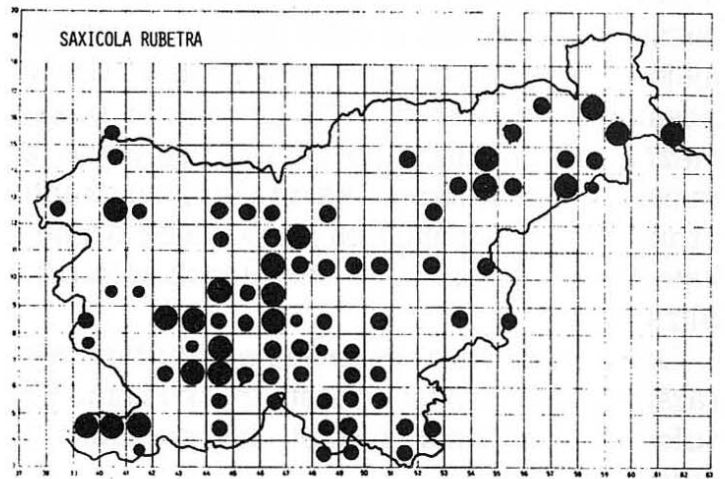
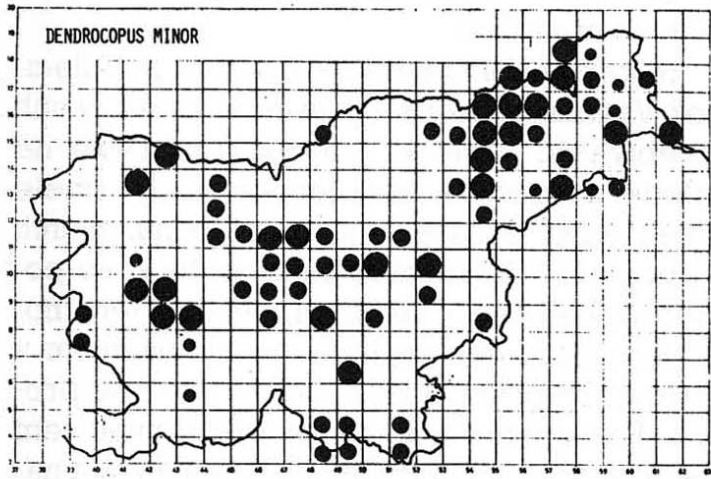
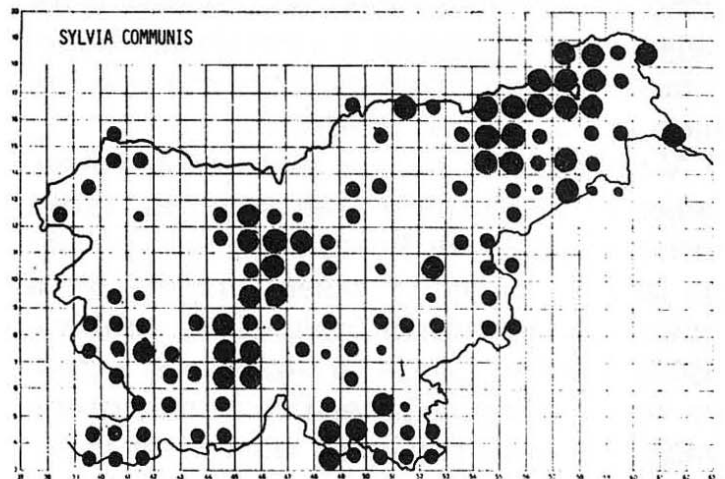
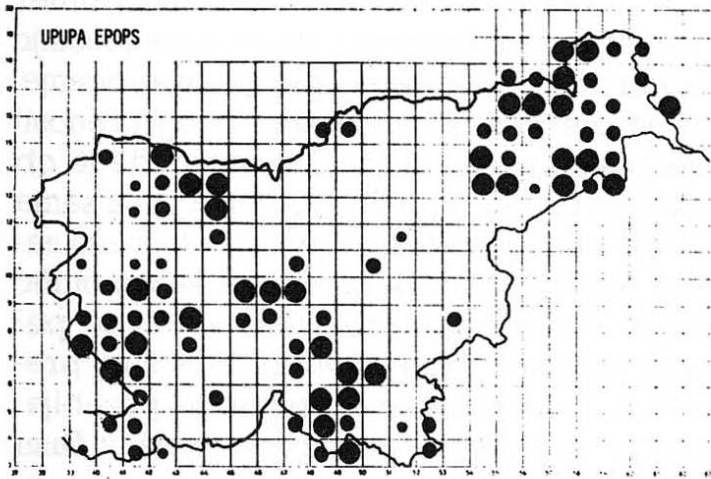
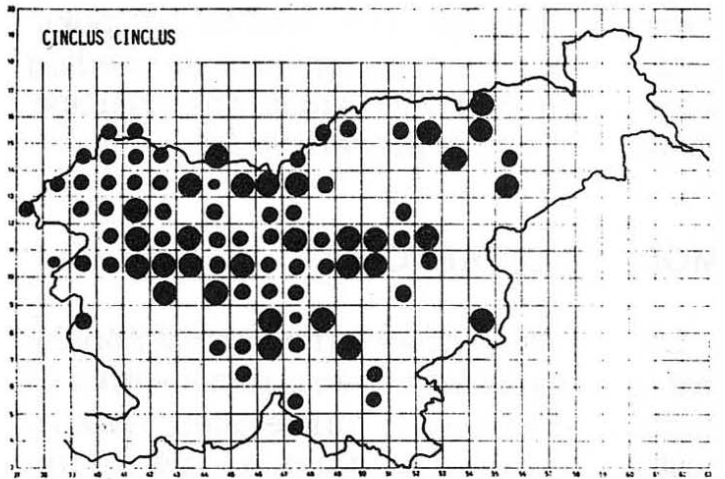
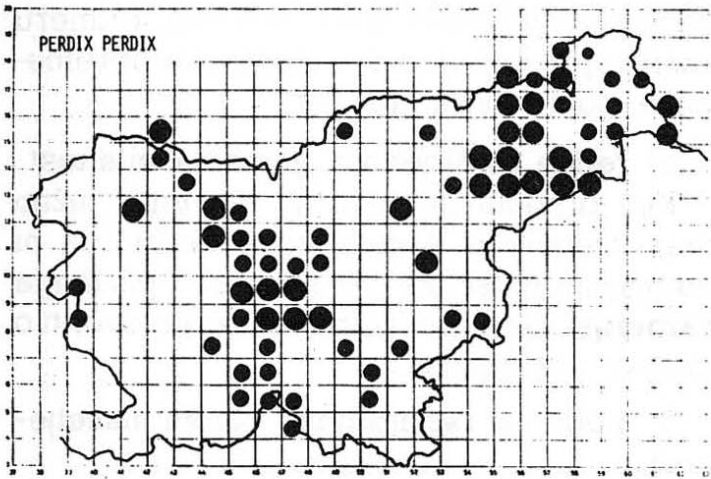
Nemara vzbuja največ začudenja uvrstitev nekaterih prislovično redkih vrst med **dokaj razširjene**. Takšna vrsta je nedvomno vodomec *Alcedo atthis*, ki ga predlog rdečega seznama ptičev Slovenije (Gregori, Matvejev 1987) uvršča med t. i. prizadete vrste. Med dokaj razširjenimi so tudi *Falco subbuteo*, *Perdix perdix*, *Upupa epops*, *Dendrocopos minor*, *Alauda arvensis*, *Cinclus cinclus*, *Sylvia communis*, *Saxicola ruberta* in *Sitta europea*, ki jih predlog rdečega seznama uvršča med t. i. ranljive vrste.

Ne vidim prav nobene ovire za to, da bi vrste, ki je dokaj razširjena, ne mogli uvrstiti med ranljive ali celo prizadete vrste z vidika ogroženosti, zlasti še, če po tehtni presoji vseh vidikov ogroženosti (od habitata do življenjske dobe) spoznamo, da ji bije plat zvo- na. V tej luči pa se prav rezultati našega atlasa kažejo kot še kako dobrodošla osnova za pričetek poglobljene analize vsake vrste posebej. Nikjer pa ni rečeno, da se mora sistem ogroženosti pokrivati s sistemom razširjenosti, saj je razširjenost samo sestavni del celotne presoje ogroženosti. Ali bodo med te sestavine vključene tudi sestavine regionalne razširjenosti in razširjenosti prebivališča, gostote naseljenosti in še drugi za vsako vr-

Razširjenost dokaj pogostih vrst (prisotne v 51–100 kvadrantih), ki jih predlog Rdečega seznama uvršča med prizadete (vodomec) in ranljive vrste (vir: OAS)

Distribution of fairly frequent species (present in 51–100 quadrants), in the Red List recognised as endangered (kingfisher) and vulnerable species (source: OAS)

sto specifični vidiki, bodo odločali za to poklicani. Zazdaj moram žal ugotoviti, da predlog seznama teh sestavin in vidikov ne vključuje, vsaj eksplicitno in preverljivo ne.

MODEL (NE)VARNOSTI

Da bi nekako izmerili (ne)varnost populacije (pojem pomeni notranjo, populacijsko ali naravno ogroženost), primerjamo razširjenost in naseljenost posamezne vrste. Teoretično lahko razmerja med razširjenostjo in naseljenostjo prikažemo z abstraktnim modelom. Konkretno navedene vrste so samo primeri, ki naj olajšajo predstavo.

V tem modelu sta tako razširjenost kot naseljenost prikazani v treh stopnjah: redki, srednji in (po)gosti. Predstavljajmo si poljubno izbrano število (v našem primeru 6) za gnezdenje primernih (optimalnih) prebivališč (habitatov). Glede na razširjenost je redka vrsta razširjena (zožena) le v enem prebivališču, srednje razširjena vrsta v treh in pogosto razširjena v vseh, v našem primeru v šestih prebivališčih. Z naseljenostjo pa pojasnujemo, kako pogosta je posamezna vrsta v posameznem prebivališču, pri čemer posamezno prebivališče seveda ni istovetno z raziskovalnimi oziroma kartiranimi kvadranti ornitološkega atlasa. Res pa je, da se pri nekaterih vrstah lahko tej istovetnosti zelo približamo.

Oglejmo si štiri ekstremne kombinacije razširjenosti in naseljenosti in skušajmo iz splošnega vedenja izvedeti, kaj pomenijo z vidika ogroženosti.

a) redka razširjenost, redka naseljenost

Primer za takšno razširjenost je lahko mali muhar, za katerega ne moremo po nikakršnih merilih trditi, da je ogrožen. »Tako redek je, da ne more biti ogrožen,« pravimo in s tem predstavljamo prag ogroženosti izven območja redkosti.

b) pogosta razširjenost, gosta naseljenost

Primerov za diametralno nasprotno situacijo je veliko. Na prvi pogled o ogroženosti ne ka-

že izgubljati besed. Kako se v tem primeru razrešujejo populacijsko dinamične obremenitve, bomo slišali kasneje.

c) redka razširjenost, gosta naseljenost

Ker predstavlja severna Slovenija južno mejo njegovega areala, kovaček morda ni najboljši primer za ponazoritev opisanega razmerja. Vsekakor pa ne moremo govoriti o njegovi ogroženosti.

d) pogosta razširjenost, redka naseljenost

Zelo zanimiv, poučen in aktualen primer razmerja med razširjenostjo in naseljenostjo je vodomec. Zanj vlada splošno prepričanje, da je ogrožen, kar izvajamo iz ogroženosti njegovega prebivališča. Vzemimo, da je ob vsakem potoku, kjer živi vodomec, ena sama za gnezdenje primerna stena. Če ta stena zaradi regulacije potoka propade, se vodomec razen v pesimalna prebivališča, kot so peskokopi daleč stran od vode, nima kam preseliti. Tako razmišljamo, pri tem pa pozabljammo, da vodomec ni bil nič pogostejši v času F. Erjavca, ki je o njem zapisal, da ga prej slišimo, kot vidimo.

In kako ocenjujemo (ne)varnost populacije? Vzemimo, da propade eno izmed šestih prebivališč. Vrste, ki so redko razširjene, ne glede na gostoto naseljenosti, ne bi smele imeti težav z naselitvijo novih nenaseljenih prebivališč. Nasprotno pa bi vrste, ki so pogosto naseljene, v takem primeru po tem modelu morale imeti težave z naseljevanjem v preostalih prebivališčih, ker ta pač niso prosta. Presenetljivo je, da je pričakovati tem večje težave, čim bolj redko je neka vrsta naseljena in ne obratno. Poglejmo zakaj. V primeru, da prebivališče propade, se pogosto razširjena in gosto naseljena vrsta preseli v preostala prebivališča, tako da se njeni predstavniki stiskajo v več prebivališč in tako še najmanj obremenijo vsako izmed njih. Toda bolj ko je neka vrsta redko naseljena, večja je obremenitev emigrantskega prebivališča. Tako se obremenitev in s tem (ne)varnost populacije poveča pri srednje gosto naseljeni vrsti, medtem ko pri redko naseljeni vrsti že doseže razsežnosti ogrože-

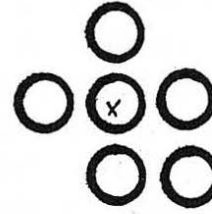
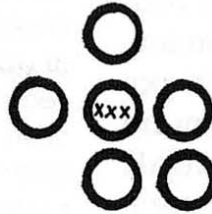
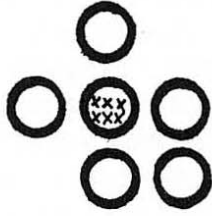
DOMNEVNA NASELJENOST

GOSTA

SREDNJA

REDKA

REDKA

MAJHNA

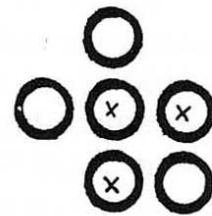
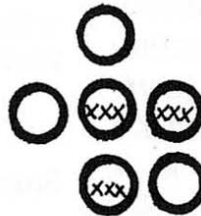
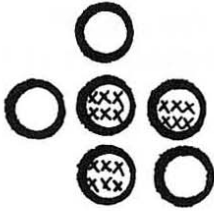
UGOTOVLJENA RAZŠIRJENOST

PHYLLOSCOPUS TROCHILUS

SYLVIA MELANOCEPHALA

FICEDULA PARVA

SREDNJA

SREDNJA

NEVARNOST

PHYLLOSCOPUS SYBILATRIX

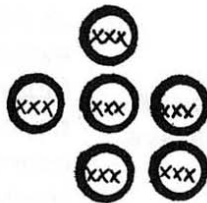
ATHENE NOCTUA

IXOBRYCHUS MINUTUS

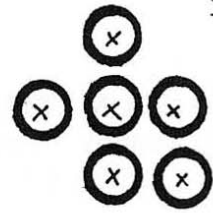
POGOSTA

17%

33%

100%

VELIKA

PHYLLOSCOPUS COLLYBITA

SYLVIA COMMUNIS

ALCEDO ATHIS

Model t.i. (ne)varnosti ptičjih vrst
Model of the so called non-safety of bird species

nosti. Obremenitev lahko izrazimo tudi matematično: tako predstavlja prebegli par v primeru goste naseljenosti 17 %, v primeru srednje naseljenosti 33 % in v primeru redke naseljenosti kar 100 % obremenitev v prebivališču, kamor je imigriral primerek s propadlim domicilnim prebivališčem.

brž razvidno, da (ne)varnost populacije ni obratno sorazmerna s pogostostjo razširjenosti, tako da bi redko razširjene vrste bile v večji (ne)varnosti kot pogosto razširjene, temveč je ta (ne)varnost sorazmerna z razširjenostjo, tako da so pogosto razširjene vrste v večji (ne)varnosti kot redko razširjene. Kako je mogoče zagovarjati tako očiten para-

doks? Kajpak nam popoln odgovor daje šele razširjenost v povezavi z naseljenostjo, ki pa je z (ne)varnostjo v pričakovanem, to je obratnem sorazmerju. Tako je za obstoj neke populacije najslabša kombinacija kombinacija pogoste razširjenosti in redke naseljenosti. Pri vodomcu se na primer lepo vidi, da redkost njegove naseljenosti ni funkcija pomanjkanja naravnih danosti, temveč funkcija populacijsko dinamičnih zahtev: v eni steni ne moreta gnezditi dva vodomca, smo dejali, vendar ne zavoljo pomanjkanja prostora, temveč zato, ker je v enem potoku (ali odseku potoka) premalo hrane za dva para; pa tudi če je hrane več kot dovolj, vedenjski obrazec preganjanja konkurenta deluje apriorno, nezmotljivo in žal tudi usodno. Tako je v primeru propada ene naravne danosti (zaradi regulacije) populacijska obremenitev prevelika (100 %) vse dotlej, dokler je vrsta razširjena v vseh bližnjih prebivališčih. Ko pa vrsta postane redkeje razširjena, je v idealnih razmerah prostora zopet dovolj. Seveda pa vsakoletne nove regulacije tragično motijo delovanje populacijskega mehanizma in njegovo obrambno naravo spreminjajo v orodje samomora.

Literatura

GREGORI, J., S. D. MATVEJEV (1987): Poleg rdečega seznama ptičev Slovenije, Varstvo narave (Nature Conservation), vol. 13, str. 69–78.

Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka pot 13

Povzetek

Članek je avtorjev prispevek k javni razpravi o predlogu Rdečega seznama ptic Slovenije (Gregori, Matvejev 1987). Problem ogroženosti poskuša osvetliti z vidika razširjenosti vrst. Sprva opravi kategorizacijo razširjenosti po tem v koliko kvadrantih je neka vrsta prisotna: 1–3 izjemno redka, 4–15 zelo redka, 16–50 redka, 51–100 dokaj pogosta, 101–250 pogosta, pri čemer pa opozarja, da se sistem razširjenosti ne pokriva s sistemom ogroženosti, ker je pač razširjenost samo sestavina

presoje ogroženosti. Poleg razširjenosti vrste (lokalne, regionalne, nacionalne) je v zvezi z ogroženostjo potrebno upoštevati tudi razširjenost njegovega prebivališča, gostoto naseljenosti in druge za vsako vrsto specifične vidike.

V nadaljevanju avtor predstavi model t. i. nevarnosti. Iz modela v katerem primerja razširjenost z naseljenostjo je razvidno, da nevarnost populacije ni obratno sorazmerna z razširjenostjo, tako, da bi redko razširjena vrsta bila apriori v večji nevarnosti kot pogosto razširjena, temveč da je ta nevarnost sorazmerna z razširjenostjo, tako da je pogosto razširjena vrsta lahko v večji nevarnosti kot redko razširjena vrsta. Avtor razloži ta paradoks v kombinaciji z naseljenostjo, ki je z nevarnostjo v pričakovanem, to je obratnem sorazmerju. Tako je v matriki razmerja med razširjenostjo in naseljenostjo najbolj ne-varna kombinacija pogoste razširjenosti in redke naseljenosti. Dober primer na ta način ogrožene vrste je vodomec *Alcedo atthis*, kar hkrati pojasnuje zakaj so regulacije voda zanj usodne.

Summary

The article is the author's contribution towards a public debate on the proposed Red List of Birds in Slovenia (Gregori, Matvejev, 1987). The problem of bird endangering is in the article illuminated from the aspect of distribution of species. At first distributional categories as to the number of quadrants in which certain species is present are given: 1–3 extremely rare, 4–15 very rare, 16–50 rare, 51–100 fairly frequent, 100–250 frequent. But here it must be underlined that the distribution system does not concur with the bird endangering system, for distribution is merely a component of estimation of endangered birds. Apart from distribution of certain species (local, regional, national), distribution of its habitation, population density and other specific aspects for each species should be taken into account in connection with their endangering.

The article also presents a model of the so called non-safety of bird species. From the model, in which distribution is compared with density of birds, is apparent that non-safety of a population is not inversely proportioned with its distribution, according to which a rare species would be a priori more endangered than a frequent one, but that this non-safety is proportionate with the distribution of species, so that a frequent one can be more endangered than the rare one. This paradox is explained in combination with density which is in an

anticipated, i. e. inverse proportion with non-safety. On a matrix of proportion between the distribution and density it is therefore the most non-safe combination of frequent distribution and rare density.

A good example of species, endangered in such a way, is the Kingfisher *Alcedo atthis*, where it becomes clear, why ameliorations of river courses are fatal for this species.

Iz ornitološke beležnice From the ornithological note book

ČOPASTI PONIREK *Podiceps cristatus*
GREAT CRESTED GREBE – pair at Zbiljsko jezero on 8th May 1988

8. 5. 1988 smo se v nekoliko oblačnem vremenu namenili na družinski izlet za Zbiljsko jezero. Okrog enih popoldne smo v bližini pristana kakšno uro opazovali iz čolna dva čopasta ponirka *Podiceps cristatus*. Ves čas sta ostajala v varnostni razdalji okrog dvajsetih metrov, se med tem pridno potapljala pa spet plula po mirni savski gladini. Dozdevalo se mi je, da je imel eden od ponirkov nekoliko bolj rjavkasto obarvan hrbet, drugi pa sivkasto. Dr. Jurij Kurillo, Smledniška c. 12 a, 64000 Kranj

REČNI GALEB *Larus ridibundus*
BLACK-HEADED GULL – 6 adults at Kranj on 13th Jun 1988

Čeprav smo ljubitelji narave kajpak navdušeni nad vsakršno »ekološko sanacijo«, nam ta tu pa tam tudi kakšna zagode. Tako se je zgodilo tudi s »kranjskimi« galebi, ki so se do nedavna zbirali že nakaj zim pri odtočnem kanalu pod tovarno Zvezda (*Acrocephalus* št. 26). Toda, od kar so njegove odpadne vode napeljali v čistilno postajo pod Drulovko, na opisanem kraju prikupnih vodnih ptic ni več videti. Zato sem bil toliko bolj presenečen 13. 6. 1988 opoldne ob pogledu na skupino kakšnih šestih rečnih galebov *Larus ridibundus*, ki so iskali hrano na pokošenem travniku blizu novega mostu na desnem bregu Save. Na istem kraju je ob osmih zvečer sedela še večja jata galebov, v kateri sem naštel petindvajset ptic. Vsi so bili odrasli s

temno rjavimi glavami in črno obrobljenimi perutmi. Dr. Jurij Kurillo, Smledniška c. 12 a, 64000 Kranj

NAVADNI ZVONEC *Bucephala clangula*
GOLDENEYE – 90 at Cerknško jezero on 10th March 1988

Med številnimi vrstami rac, ki prezimujejo na Cerknškem jezeru, je tudi navadni zvonec *Bucephala clangula*. Dne 10. 3. 1988 smo našli kar 90 primerkov. Krys Kazmierczak, Cesta svobode 30, 64240 Radovljica

MALA ŽAGARICA *Mergus albellus*
SMEW – Male, two females at Cerknško jezero on 10th March 1988

Mala žagarica *Mergus albellus* je v Sloveniji maloštevilen, a vendar reden zimski gost. 10. marca 1988 sem na Cerknškem jezeru med zvonci *Bucephala clangula* opazil samca male žagarice, ki je s svojo snežno belino, okrašeno s črnimi lisami, pritegnil našo pozornost. Kasneje smo z D. Šeretom in C. Erman zagledali še dve manj izrazito obarvani samici. Kljub temu pa jih zaradi rdečkasto rjave glave in kontrastno belih lic ni težko ločiti od drugih vrst rac tega rodu. Krys Kazmierczak, Cesta svobode 30, 64240 Radovljica

VELIKI ŠKURH *Numenius arquata*
CURLEW – 9 at Cerknško jezero on 10th March 1988

Dne 10. marca 1988 ob sončnem, a hladnem vremenu smo z D. Šeretom in C. Erman

opazovali skupino devetih škurhov *Numenius arquata*, ki so bredli po obrežju Cerkniškega jezera pri vasi Dolenje jezero. Podatek je zanimiv zaradi zgodnjega pojava te vrste. *Krys Kazmierczak, Cesta svobode 30, 64240 Radovljica*

ŽERJAV *Grus grus*

CRANE – two at Ljubljansko barje on 13th March 1988

Pozno nedeljsko popoldne 13. marca 1988 je bilo oblačno in ni obetalo kaj pretresljivejšega. Da bi nekoliko popestrila dan, sva se s kolegico C. Erman odločila za kratek obisk Barja.

Kmalu zatem, ko sva zavila na kolovoz in pustila za seboj še zadnje hiše Iga, mi je pogled obstal na dveh velikih sivih pticah, ki sta v horizontalni črti prečkali Barje. Po barvi sta spominjali na sivi čaplji in po iztegnjenih vratovih na beli štorclji.

Z daljnogledom sva jima sledila, in ko sta se spustili, sva si poskušala označiti kraj, kjer sta pristali. Bili sta blizu lovske opazovalnice ob cesti med Igom in Škofljico. Takoj sva obrnila avto in odhitela v to smer. Na najino veselje sta bili ptici še vedno tam. Pogled skozi teleskop je potrdil moje predvidevanje – ptici, ki sta počivali na travniku, sta bila žerjava *Grus grus* – vrsta »perjadi«, ki je že v Valvasorjevem času »... prenočevala blizu Ljubljane...«, vendar jih je tedaj »... vsako leto lete(lo) po mnogo tisoč skozi deželo, včasih po štiri ali pet jat na dan; in to (je) traja(lo) dvanajst ali štirinajst dni. V enem krdelu jih je (bilo) po več sto...«.

To pot, po skoraj tristo letih, pa sta bila opazovana le dva primerka, ki sta se zadrževala v varni razdalji. Skozi teleskop sem lepo videl svojevrstna v »rep« oblikovana letalna in krovna peresa ter temne dele glave, katere črnina je segala do dobre polovice vratu, za razliko od deviškega žerjava, ki ima črno segajočo do trebuha. Rdeča lisa na temenu je bila že težko razločljiva zaradi pojenjujoče dnevne svetlobe. *Krys Kazmierczak, Cesta svobode 30, 64240 Radovljica*

SIVA PASTIRICA *Motacilla cinerea*
GREY WAGTAIL – pair at Tivoli park in Ljubljana on 11th April 1988

Ob ribniku v ljubljanskem parku Tivoli sem 11. 4. 1988 opazoval par sivih pastiric. Ena od njiju je priletela izpod napušča nekdanje točilnice. S te strani je zgradba zaradi vode nedostopna, zato morebitnega gnezdenja nisem mogel preveriti. Ko sem bil dva dni kasneje zopet v Tivoliju, sem opazoval, kako sta se ptici, samček in samica, zamenjali (verjetno pri valjenju). Prileteli in odleteli sta na istem mestu pod streho kakor pred dvema dnevoma, kar je potrdilo mojo domnevo o gnezdu. *Peter Trontelj, C. na Laze 27, 61000 Ljubljana*

ŠKOREC *Sturnus vulgaris*

STARLING – 3000 nihting at Vrhnika on 30th October 1987, one total albino

S kolegom Brajnikom sva 30. oktobra 1987 lovila in obročkala na Vrhniki. Proti večeru naju je obiskala velika jata škorcev *Sturnus vulgaris* – približno 3000 primerkov, ki so prenočevali v bližnjem poplavljenem vrbovju. Med njimi sva opazovala tudi popolnoma belega albino škorca, ki pa ga kljub naporu nisva mogla ujeti. Ptice so se celo noč stiskale po golih vejah ter kljub trdi temi in temperaturi -3° C neutrudno prepevale in se prepirale. Kako usodna past so žice daljnovoda nad vodno površino, sva videla naslednje jutro, ko je ležalo na vodni površini sedem mrtvih škorcev, ki sva jih oddala za zbirko Prirodoslovnega muzeja. *Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija*

RDEČI KALIN *Carpodacus erythrinus*

COMMON ROSEFINCH – a firstyear individual caught and ringed at Vrhnika on 23th August 1987

Na Vrhniki, smo skupaj s kolegom I. Lovričem in A. Bibičem ujeli v zadnjih letih pri nas kar redke primere rdečega kalina *Carpodacus erythrinus*. Ptica je bila prvoletna, spola nismo mogli določiti. Ostali podatki: datum ulova 23. 8. 1987, dolžina peruti 81 mm,

teža 20,5 gramov. Kot zanimivost naj povem, da je kalina takoj pravilno determiniral moj sodelavec A. Bibič, čeprav je ptico, in še to v mladostnem perju, takrat prvič videl. *Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija*

BELOPERUTI KRIVOKLJUN

Loxia leucoptera

WHITE-WINGED CROSSBILL – male

caught at Kamna Gorica on October 1988

J. Repinc z Bleda mi je pripovedoval, da mu je znanec iz Kamne Gorice podaril samca beloperutega krivokljuna *Loxia leucoptera*, ki ga je ujel oktobra 1985. leta. Na žalost (ali na veselje) mu je krivokljun še isto leto ušel na klasičen krivokljunov način, tako da je odmaknil kljukico na vratih kletke ter jih odprl. *Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija*

LAŠKA KONOPELJČICA *Serinus citrinella*

CITRIL FINCH – male caught at Nova

Gorica on October 1987

J. P. iz Nove Gorice mi je pripovedoval, da se mu je v začetku oktobra 1987 na klic liščka ujela konopeljščica *Serinus citrinella*. O pravihni determinaciji ni bil povsem prepričan, zato sem ga ob prvi priložnosti, to je decembra 1987, obiskal ter si ptico ogledal.

Res je šlo za konopeljščico, samca, verjetno večletnega v značilni rumenozelenosivi barvni kombinaciji. *Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija*

VRTNI STRNAD *Emberiza hortulana*

ORTOLAN – juvenile male caught at

Vrhnika on 5th September 1986

Ko sva s kolegom B. Lapanjo 5. 9. 1986 s prijatelji pospravljala sedaj že znani ornitološki tabor na Vrhniku, sem tik za šotorom v vrbah zaslišal znan, a redek ptičji glas. Še hitra stava, če se bo ptič ujel, in že sem odhitel v avto po že pospravljeni posnetek vrtnega strnada *Emberiza hortulana*. Hip zatem je bil strnad že ujet v mreži. Determinirali smo ga kot odraslo samico, kar pa se je izkazalo kot napačno, saj se mi je strnad doma konec januarja pregolil v lepega samca. Lani sem te-

ga strnada vzel za vabo na Vrhniko ter v desetih dneh lova ujel samo enega vrtnega strnada, kar ponovno potrjuje ugotovitev, da je vrtni strnad v notranjosti Slovenije dokaj redek celo na preletu. Tudi ta ptica je bila prvoletna, še nepregoljena (vrtni strnad se goli šele pozimi v Afriki!). *Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija*

TAMARISKOVKA *Acrocephalus melanopogon*

MOUSTACHED WARBLER – 9 caught and ringed at Vrhnika on October 1987

V zadnjih dneh oktobra 1987 sem imel na Vrhniku prvič priložnost v naravi opazovati tamariskovke *Acrocephalus melanopogon*. Presenetile so me v primerjavi z drugimi trstnicami po povsem drugačnem obnašanju. Hrano so iskale na vodni gladini, tako da so skakale po vodoravnih vejicah vrbe samo centimeter nad gladino, druge trstnice se namreč oprijemajo pokončnih vejic in bilk. Pri tem so se kratko oglašale »ččk«, podobno kot črnoglavke, in ježile perje na glavi ter navpično držale zaokrožen rep, da so me najbolj spominjale na velikega stržka. Skupaj sem v treh dneh ujel in obročkal kar deset tamariskovk. *Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija*

KOTORNA *Alectoris graeca*

ROCK PARTRIDGE – at Šmarna gora on 11th December 1987

Dne 11. 12. 1987 sem šla na svoj občasni jutranji trening na Šmarnogorsko Grmado. Bilo je zelo mrzlo, kakih 10° C pod ničlo, in dokaj prezebla sem ob 8. uri zjutraj naletela malo pod vrhom na kotorni: Nista se me bali, opazovala sem ju z razdalje kakšnih treh metrov, bliže me nista pustili in sta se počasi umikali. Skušali sta mi kazati sivo rjavi hrbet, da bi bili manj opazni, vendar nista mogli skriti progastih bokov, rdečega kljuna in značilne risbe lic. Umikali sta se na severno pobočje.

Malo niže sem naletela še na eno, ki pa se je prestrašila in odletela.

Na kasnejših obiskih jih nisem več srečala, res pa je, da se je tudi vreme močno otoplilo. Romana Ružič, Celovška 87, 61000 Ljubljana

PONIRKI IN RACE *Podiceps et Anas*
DUCKS AND GREBES *observed at Vrhnika*
on 30th October 1987

30. oktobra 1987 sem si na vrhniških ribnikih v miru, z daljnogledom in priričnikom v roki ogledal velik obisk rac in drugih vodnih ptic, ki so si jezerca ta dan izbrale za počivališče na svoji poti na jug. Naj naštejemo, kaj sem imel priložnost videti:

Vrste		primerkov
raca mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	60
raca žlicarica	<i>A. clypeata</i>	80
regeljc	<i>A. querquedula</i>	7
kreheljc	<i>A. crecca</i>	5
konopnice	<i>A. strepera</i>	4
žvižgavke	<i>A. penelope</i>	3 ♂ in 2 ♀
mali ponirek	<i>Podiceps ruficollis</i>	1
črnovrati		
ponirek	<i>P. nigricollis</i>	1
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>	3

Peter Grošelj, Spodnja Idrija 53, 65281 Sp. Idrija

BELOHRBTI DETEL *Dendrocopos leucotos*
WHITE-BACKED WOODPECKER – female
at Maribor on 19th December 1987

Dne 19. 12. 1987 sem v bukovem gozdu nedaleč od Betnavskega dvorca v Mariboru opazovala ptice. Na poti domov me je pritegnilo trkanje na enem izmed dreves. Po velikosti sodeč, sem pomislila na velikega detla, ko pa sem prišla bliže, sem opazila, da ima prečne črte na peruti zelo visoko, skoraj na ramenih. Na glavi ni bil rdeč, pod repom pa je bil le rahlo rdečkast. Ko se je obrnil, sem lahko videla bel hrbet in tako ni bilo nobenega dvoma, da gre za belohrbtega detla. Še vseeno pa se mi je čudno zdelo, da na glavi ni rdeč. Po priročnikih sem ugotovila, da gre za samico. Belohrbtega detla sem opazovala z razdalje 5–7 m z daljnogledom povečave 12 × 40. V knjigi »Pregled faune ptica Balkan-

skog poluostrva« dr. Matvejev navaja podatke zanj najdalje do hrvaškega Zagorja. Ali to pomeni, da se areal tega detla širi, ali da je ta primerek čisto slučajno zašel v Slovenijo?

Pripomniti pa moram, da sem to vrsto opazovala že 22. 7. 1987 na planini Povlen blizu Valjeva, kjer je prav tako redka. Vesna Obradović, Trg D. Kvedra 13, 62000 Maribor

PRIPIS UREDNIKA

Po podatkih, zbranih za ornitološki atlas, je bil belohrbti detel v gnezditvenem obdobju opazovan na Malih Kopah na Pohorju (Šere 1982), pri Marijini vasi pri Jurkloštru (Resman 1982), pri zaselku Kopicnik pod istoimenskim hribom nad Rimskimi Toplicami (resman 1984) in na hribu Rudenik nad Marijino vasjo (Resman 1984).

Skrivnostna fotografija
Mystery photograph

Na skrivnostni fotografiji iz prejšnje, 34. številke ACROCEPHALUSA je čopasti ponirek *Podiceps cristatus* v letu. Redek prizor, če pomislimo da se čopasti ponirki selijo pretežno ponoči, z vode pa se zlepa (in tudi ne z grda) ne dvignejo. Posnetek je uspel M. Vogrinu na Račkih ribnikih pri Mariboru. Urednik.

Ptice okoli našega doma

Birds around our home

Ljubiteljem in poznavalcem ptic je naslov zelo domač, saj se tako imenuje knjiga I. Geistra (Kmečki glas 1977), ki mi na področju domače ornitološke literature pomeni največ. Strokovna spoznanja so napisana preprosto in zelo prijetno, tako da je knjiga tudi propagandno učinkovita. Ponovni ponatis (prvi je bil leta 1982) bi bil zelo dobrodošel. Od treh kupljenih izvodov mi je ostal samo še najbolj popisan in podčrtan.

V prispevku predstavljam praktični primer opazovanja ptic okoli svojega doma. Predvsem sta zanimivi pestrost in številčnost vrst, ki gnezdijo ali se stalno zadržujejo v neposredni bližini doma. Potrjujem Geistrovo ugotovitev, da je eden od osnovnih pogojev pestrosti ptičjega sveta na »naši hiši in vrtu« avikulturni odnos do ptic, ki se kaže zlasti v oblikovanju (nudenju) možnosti za gnezdenje, tako naravnih kot umetnih.

Naša hiša z vrtom, ki meri približno 350 arov, leži na robu gorske vasi pod Storžičem, na njegovem južnem vznožju v smeri sever-jug. Nekaj manj kot polovica zemljišča je gozd (gozdni rob), ostali del pa je prepletanje zelenjavnega vrta, travnika in sadovnjaka, ki pa je še mlad. Gozd je mešan, prevladujeta pa hrast graden in domači kostanj, s primesjo smreke v jedrih. Podnebje je skoraj visokogorsko, s približno nadmorsko višino 600 m. Pogosti so močni vetrovi, poletne nevihte in zimski zameti, kar vse je povezano s preko 2000 m visokim Storžičem in njegovimi značilno oblikovanimi južnimi pobočji, ki se strmo spuščajo in stekajo v izrazito gorsko dolino potoka Belca.

Naštevam desetletno opazovanje vrst, ki sem jih opazoval ali prepoznal po oglašanju samo z enega mesta v domačem vrtu. Zaradi lažje preglednosti sem jih razdelil v tri skupine, in sicer:

1. na domačem »dvorišču« gnezdeče vrste
2. na domačem »dvorišču« opazovane vrste in
3. opazovane vrste z domačega vrta.

1. Na domačem »dvorišču« gnezdeče vrste

Že pri oblikovanju vrta in gradnji hiše sem mislil na ptice. Tako sem oblikoval primerne gnezditvene možnosti na hiši, zemljišče obsadil s smrekovo živico, zasadil nekaj plodnosnega grmovja in pritrldil dvanajst gnezdnic z različnimi vhodnimi odprtini. Ker naravnih dupel ni, vse naštete duplarice gnezdijo v gnezdnicah, poličarji in dolbinarji na hiši, prostognezdilke pa na drevju in grmovju (zlasti živi meji). Navajam desetletni pregled gnezdik v skrajšani obliki, kjer **v-oklepaju pomeni prva številka število gnezdečih parov, druga številka pa skupno število legel:**

leto 1978: velika sinica *Parus major* (2,4), plavček *Parus caeruleus* (1,2), brglez *Sitta europaea* (1,1), črnoglavka *Sylvia atricapilla* (1,1)

leto 1979: velika sinica (2,3), plavček (1,1), brglez (1,1), kos *Turdus merula* (1,1), zelenec *Chloris chloris* (1,1)

leto 1980: velika sinica (3,5), plavček (1,2), brglez (1,1), šmarnica *Phoenicurus ochruros* (1,1), taščica *Erithacus rubecula* (1,1), črnoglavka (1,1), zelenec (1,1)

leto 1981: velika sinica (2,4), plavček (2,2), brglez (1,1), zelenec (2,2), taščica (1,1)

leto 1982: velika sinica (1,2), plavček (1,1), brglez (1,1), zelenec (1,1), cikovt *Turdus philomelos* (1,1), šmarnica (1,2), bela pastirica *Motacilla alba* (1,1)

leto 1983: velika sinica (2,4), plavček (1,2), brglez (1,1), vijeglavka *Jinx torquilla* (1,1), šmarnica (1,2), bela pastirica (1,1), rjavi srakoper *Lanius collurio* (1,1), zelenec (1,1)

leto 1984: velika sinica (2,3), plavček (1,1), brglez (1,1), šmarnica (1,2), zelenec (1,1), grilček *Serinus serinus* (1,1), dolgoprsti plezavček *Certhia familiaris* (1,1)

leto 1985: velika sinica (2,4), plavček (1,2), šmarnica (1,1), bela pastirica (1,1), taščica (1,1), zelenec (1,2)

leto 1986: velika sinica (2,4), plavček (1,2), šmarnica (1,2), zelenec (1,1)

leto 1987: velika sinica (2,2), brglez (1,1), poljski vrabec *Passer montanus* (2,5), šmarnica (1,1), kos (1,1), zelenec (1,1), črnoglavka (1,1).

Upošteval sem samo speljane zalege. V desetih letih je gnezdilo 16 različnih vrst, povprečno 6 parov na leto. Redne gnezdilke so velika sinica, plavček, brglez, šmarnica in zelenec, verjetno pa tudi taščica in črnoglavka.

2. Na domačem »dvorišču« opazovane vrste

a) Redno opazovane:

Menišček *Parus ater*, vrbja sinica *Parus palustris*, stržek *Troglodytes troglodytes*, siva pevka *Prunella modularis*, vrbja listnica *Phylloscopus collybita*, navadni ščinkavec *Fringilla coelebs*, lišček *Carduelis carduelis*, rumeni strnad *Emberiza citrinella*, šoja *Garrulus glandarius*.

b) Občasno opazovane

Gorska sinica *Parus montanus*, čopasta sinica *Parus cristatus*, dolgorepka *Aegithalos caudatus*, rumenoglav kraljiček *Regulus regulus*, sivi muhar *Muscicapa striata*,

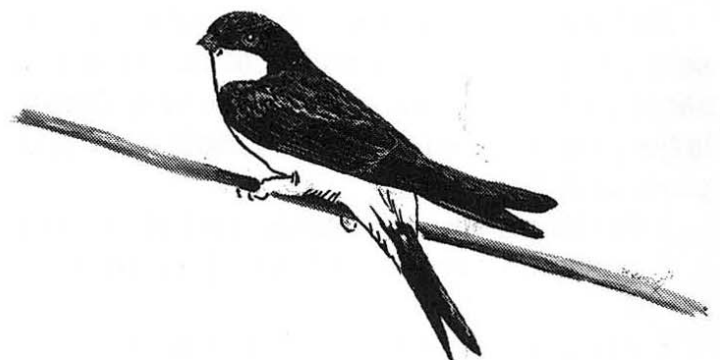
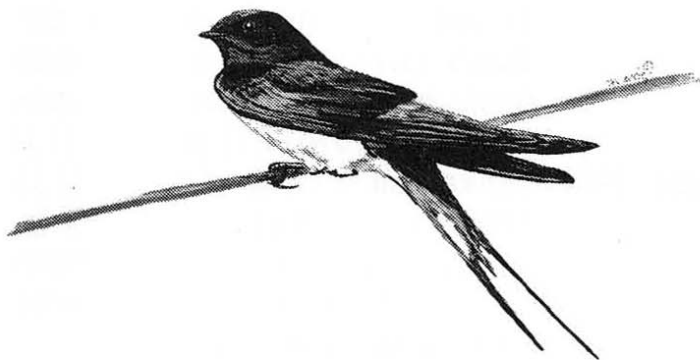
črnoglav muhar *Ficedula hypoleuca*, pogorelček *Phoenicurus phoenicurus*, gorska pastirica *Motacilla cinerea*, čižek *Carduelis spinus*, navadni škorec *Sturnus vulgaris*, smrdokavra *Upupa epops*, veliki detel *Dendrocopos major*, krekovt *Nucifraga caryocatactes*, kalin *Pyrrhula pyrrhula*, kukavica *Cuculus canorus*, skobec *Accipiter nisus*.

3. Opazovane vrste z domačega vrta

Povodni kos *Cinclus cinclus*, kmečka lastovka *Hirundo rustica*, mestna lastovka *Delichon urbica*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, brinovka *Turdus pilaris* (opazovana le pozimi), navadni čuk *Athene noctua*, lesna sova *Strix aluco*, kanja *Buteo buteo*, krokar *Corvus corax*, sraka *Pica pica*, siva vrana *Corvus cornix*, siva žolna *Picus canus*.

Zaključek: Poleg gnezdilk se je redno pojavljalo v času gnezdenja na »dvorišču« še 9 vrst in občasno nadaljnjih 16 vrst, širše vzeto »v vrtu« pa 12 vrst. Skupaj je bilo torej z enega mesta pred domačo hišo ugotovljenih kar 53 vrst. Verjetno sem kakšno tudi spregledal. Prav gotovo pa bi se seznam povečal za deset do dvajset vrst, če bi upošteval še ptice v širši okolici doma.

Miha Marenče, Bašelj 37a, Preddvor

Še o cerkvenih zvonikih kot gnezdiščih za sove Something about belfries, used as nest sites by owls

Poročilo D. Tometa – CERKEV – PRIBEŽALIŠČE ZA SOVE?, ki je bilo objavljeno v 30. št. ACROCEPHALUSA me je spodbudilo, da sem se tudi jaz odločil, da pregledam cerkvene zvonike v moji okolici (kvadrant 10/52). Naletel sem na razumevanje pri pristojnih, ki so mi omogočili dostop na cerkvena podstrešja in zvonike. Preiskal sem 8 cerkva, in sicer:

Jurklošter (10. 4. 1987)

– mežnarica se ne spomni, da bi kdaj tu gnezdile sove, pravi pa, da so sove višje nad cerkvijo v gozdovih,
– v konici zvonika netopir.

Sveta Trojica (10. 4. 1987) – nadmorska višina 851 m

– cerkev obnovljena, line na zvoniku odprte, nobenih sledi o gnezdenju.

Polana – Kancijan (10. 4. 1987)

– mežnar pravi, da se ne spominja, da so kdaj v zvoniku gnezdile sove,
– pod ostrešjem vrabci – dosti odprtin.

Lisca – Jošt (12. 4. 1987)

– mežnar se ne spomni, da bi kdaj tu gnezdile sove.

Lovrenc (12. 4. 1987)

– cerkev odprta,
– pod ostrešjem vrabci.

Kolman (12. 4. 1987)

– v zvoniku in na podstrešju nič,
– pod ostrešjem vrabci.

Podgorje (15. 4. 1987)

– na podstrešju kavka znaša gnezdo,
– dosti odprtin

Razbor (18. 4. 1987)

– cerkev dobro vzdrževana – v zvoniku in podstrešju ničesar zanimivega.

Iz te raziskave je torej sklepati, da se tudi na tem območju sove ne zadržujejo oz. gnezdi v cerkvenih zvonikih.

Janko Leskovšek, 63273 Jurklošter

Belina na perutih – rjavi ali črni škarnik? Whiteness on the wings – Red or Black Kite?

Povod za moje pisanja je bil prispevek M. Vogrina o črnem škarniku v 34. številki Acrocephalusa. Avtor omenja značilno belino na perutih črnega škarnika *Milous migrans*. Vendar moramo biti pri tem previdni, belina na spodnji strani peruti namreč nikakor ni njegova značilnost. Pri mladostni ptici so notranji deli primarnih letalnih peres res svetlo rjavo obarvani, toda ne tako upadljivo beli kot npr. pri mladostnem planinskem orlu. Odrasla ptica pa je v celoti tako temno obarvana, da lahko govorimo le o različnih odtenkih rjave barve, ki jih razločimo le v idealnih svetlobnih razmerah in na majhni oddalje-

nosti. V povprečnih opazovalnih razmerah deluje črni škarnik res črno. Zelo pa sta beli pegi na spodnji strani peruti značilni za rjavega škarnika *Milvus milvus*. Če se nam v letu pokaže od spodaj, kar bodeta v oči na rdeče rjavi podlagi.

Še nekaj besed o repih škarnikov. Zarezanost repa kot razpoznavni znak je relativna. Pri kroženju in spretnem manevriranju si obe vrsti radi pomagata z repom ter ga pri tem različno širita oziroma krčita. Tako se spreminja globina zareze, ki lahko pri močno razširjenem repu skoraj povsem izgine. V splošnem velja, da ima rjavi škarnik močno viličas-

to, črni pa rahlo ribje zarezan rep. Slednji pogosto sploh ne zasluži svojega imena, saj rep tako razširi, da je videti povsem raven. Ravno tako lahko opazujemo rjavega škarnika z le rahlo urezanim repom. Kljub temu pa sta škarnika najlažje določljivi ujadi srednjega velikostnega razreda pri nas.

S tem prispevkom nočem oporekati avtorju, saj je morda opazoval mladostno ptico pri zelo ugodni svetlobi. Rad bi le opozoril bralce, ki še nimajo izkušenj s temi lepimi ujedami, da ne bi na podlagi beline na perutih napačno določili vrste.

Peter Trontelj, C. na Laze 27, 61000 Ljubljana

Letna skupščina Annual assembly

20. februarja 1988 je bila na Filozofski fakulteti v Ljubljani redna letna skupščina Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Po uvodnem poročilu predsednika, tajnika in blagajnika so se zvrstila predavanja: D. Šereta o stalnem lovišču na Vrhniki, F. Janžekoviča o gnezdenju rečnega galeba pri nas, P. Grošlja o skalnem golobu v Sloveniji, A. Sovinca o zimskem ornitološkem atlasu in I. Geistra o razširjenosti in populacijski (ne)varnosti naših gnezdilk. S. Polak je pokazal nekaj diapozitivov, ki so jih posneli društveni člani, kot gost pa je I. Kralj pokazal svoj film o gnezdenju sive pastirice na Kamniški Bistrici. Zanimivo. *I. G.*

OBVESTILO

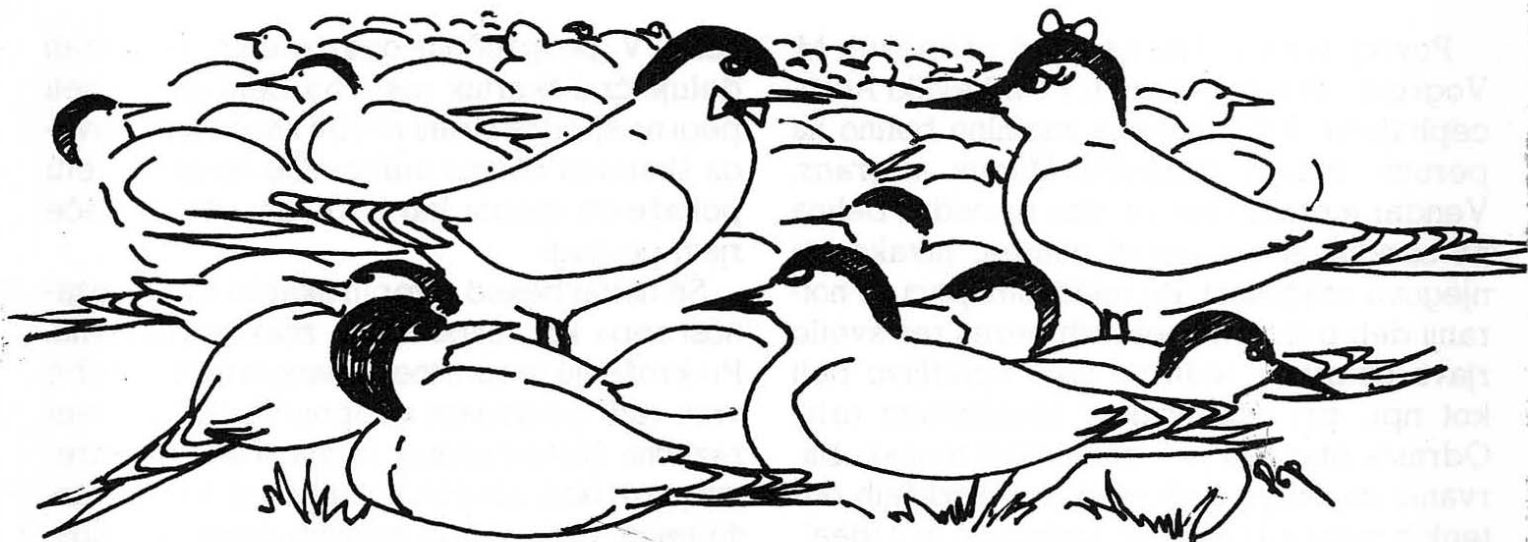
V pripravi sta dve novi akciji Društva za opazovanje in proučevanje ptic, ki ne nastajata toliko zaradi potrebe po razgibani dejavnosti društva, kolikor zaradi potrebe po boljšem poznavanju in s tem učinkovitejši zaščiti ptic.

Čas je že, da tudi v Sloveniji uvedemo Gnezditvene kartice – formularje za popis ptičjih gnezd. S tako dejavnostjo, ki v ornitoloških društvih z daljšo tradicijo poteka že vrsto let, bi poskušali tudi mi zbrati in ovrednotiti vrsto pomembnih podatkov o gnezdečih pticah pri nas, ki so do sedaj ostajali brez koristi po naših zaprašeni beležnicah.

Zaradi vse pogostejših antropogenih posegov na Ljubljanskem Barju, s katerimi s teh površin že izginjajo redke ptičje vrste, je nastala tudi potreba po celovitejšem pregledu vrst, ki tu gnezdiijo ali pa so tu le na preletu. S takšnim pregledom bi imeli ornitologi, kakor tudi drugi naravovarstveniki v rokah močno orožje v boju za zavarovanje naravne dediščine. Takšno celovito sliko pa lahko dobimo le z izdelavo regionalnega atlasa Ljubljanskega Barja, s kvadranti v izmeri 1 x 1 km.

Obe akciji naj bi predvidoma stekli v letu 1989 in bosta tudi še podrobneje predstavljene.

Sovinč Andrej, Tome Davorin

Na razpolago so samo še stojišča!

VSEBINA

CONTENTS

Severni dular <i>Eudromias morinellus</i> na Peci (M. Jež)	1	Dotterel <i>Eudromias morinellus</i> on Mount Peca (M. Jež)	1
Na sledi za najredkejšo ptico v Evropi (J. Mužinić)	2	A search for the rarest bird in Europe (J. Mužinić)	2
Razširjenost in (ne)varnost ptičjih vrst (I. Geister)	4	Distribution and non-safety of bird species (I. Geister)	4
Iz ornitološke beležnice	17	From the ornithological note book	17
<i>Podiceps cristatus, Podiceps spec., Bucephala clangula, Anas spec., Mergus albellus, Larus ridibundus, Alectoris graeca, Grus grus, Numenius arquata, Dendrocopos leucotos, Acrocephalus melanopogon, Sturnus vulgaris, Serinus citrinella, Carpodacus erythrinus, Loxia leucoptera, Emberiza hortulana</i>			
Skrivnostna fotografija	20	Mystery photograph	20
Ptice okoli našega doma (M. Marenče)	21	Birds around our home (M. Marenče)	21
Še o cerkvenih zvonikih kot gnezdiščih za sove (J. Leskovšek)	23	Something about belfries, used as nest sites by owls (J. Leskovšek)	23
Belina na perutih – rjavi ali črni škarnik (P. Trontelj)	23	Whiteness on the wings – Brown or Black Kite? (P. Trontelj)	23
Letna skupščina	24	Annual assembly	24
Obvestilo (A. Sovinc, D. Tome)	24	Information (A. Sovinc, D. Tome)	24

Fotografija na naslovnici: mala uharica Long-eared Owl *Asio otus* (D. Tome)

Fotografija na 3. strani ovitka: leglo pribe Lapwing *Vanellus vanellus* (D. Tome)

Fotografija na strani 9: repaljščica Whinchat *Saxicola rubetra* (V. Pfeifer)

Fotografija na strani 10: jerebica Partridge *Perdix perdix* (V. Pfeifer)

Avtor risb na strani 22 je R. Tekavčič